

Tárgytematika / Course Description

Magyar nyelv I.

AKLB_TTTM034

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: Döryné dr. Zábrádi Orsolya

Félév / Semester: 2019/20/1

Beszámolási forma /

Assesment: Vizsga

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 0/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 12/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

Tárgyleírás, a tantárgy célja: Ismerje meg a hallgató az alapvető általános nyelvészeti, lexikológiai, jelentéstani és kommunikációelméleti alapfogalmakat! Legyen tisztában nyelvünk típusával, eredetével és történetével!

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

A tantárgy tartalma:

1.hét	A nyelv fogalma, jelszerűsége. A nyelvi jel lényege. A nyelv rendszerszerűsége. A nyelvi jelrendszer és szabályrendszer. A követelmények ismertetése.
2.hét	A nyelvi szintek. A nyelv és a gondolkodás. A nyelv lélektani, filozófiai, logikai vizsgálatáról.
3.hét	A kommunikáció fogalma, funkciója, típusai. A verbális és nem verbális kommunikációs rendszerek.
4.hét	A kommunikációs modellek. A beszéd és az írás mint a kommunikáció általános formája. Az írás rövid története.
5.hét	A nyelvek típus és eredet szerinti osztályozása. A nyelvrokonság.
6.hét	A nyelv rétegzettsége, tagoltsága. Szociolingvisztikai alapfogalmak. A magyar nyelvjárások rendszere. A tájnyelv.
7.hét	A magyar nyelv történeti fejlődése. A legfontosabb ómagyar kori nyelvemlékek. A nyelv változékonysága és állandósága. Szinkrón és diakrón szemlélet a nyelv vizsgálatában. A modern magyar nyelvemlékek főbb elvei.
8.hét	Az európai és a magyar nyelvtudomány rövid története. A nyelvtudomány kutatási területei és módszerei. A zh megírása az első 7 előadás anyagából.
9.hét	Szókincstan. A szókészlet általános kérdései. A szókészlet állandósult nyelvi elemei. A magyar szókészlet nagysága. Az egyén szókincse. A szókincs tagolódása. Szótárak.
10.hét	A jelentéstan. A szemantika helye a szemiotikában és a nyelvtudományban. Történeti áttekintés.
11.hét	A jelentés meghatározása (a jelentés mint szabály és használati érték). A jelentésbővülés és jelentésszűkítés.
12.hét	A metaforikus jelentésváltozások. A metonimikus jelentésváltozások. A jelentésaspektusok.
13.hét	A jelentésmező. A szinonimák.
14.hét	A jelentésmező. A szinonimák.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

Számonkérés és értékelés:

A félév vizsgajeggyel zárul. Az aláírás feltétele a szemináriumokon való aktív részvétel (max. 3 hiányzás megengedett), valamint a 8. héten megírandó zh legalább elégséges szintű teljesítése. A zárthelyi dolgozatról való hiányzás az aláírás megvonását vonja maga után. A vizsgajegyet a hallgatók a szóbeli vizsgára kapják.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Irodalom:

Kötelező irodalom:

1. Adamikné Jászó Anna: A magyar nyelv könyve. Bp., Trezor Kiadó, 2004.
2. Keszler Borbála szerk.: Magyar grammatika. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000.
3. A magyar helyesírás szabályai, Új magyar helyesírás, 12. kiadás, Bp., Akadémiai Kiadó, 2015.
4. Kiefer Ferenc: A magyar nyelv kézikönyve. Bp., Akadémiai Kiadó, 2003.
5. Kiefer Ferenc: Jelentéelmélet. Bp., Corvina Kiadó, 2000.
6. Imrényi András - Kugler Nóra - Ladányi Mária - Markó Alexandra - Tátrai Szilárd - Tolcsvai Nagy Gábor: Nyelvtan. Budapest. Osiris Kiadó. 2018.

Ajánlott irodalom:

1. Deme László 1978. A beszéd és a nyelv. Bp., Tankönyvkiadó
2. Horváth Katalin–Ladányi Mária 1995. Állapot és történet – szinkrónia és diakrónia-viszony a nyelvben. Magyar Nyelv, 1995/4: 489–92
3. Sugárné Kádár Júlia 1985. Beszéd és kommunikáció az óvodás- és kisiskoláskorban. Bp., Akadémiai Kiadó
4. Telegdi Zsigmond 1977. Bevezetés az általános nyelvészetbe. Bp., Tankönyvkiadó. 7-76; 166-245
5. Temesi Mihály 1980. A magyar nyelvtudomány. Bp., Gondolat Kiadó. 5-77
6. Gósy Mária 2004. Fonetika, a beszéd tudománya. Bp., Osiris Kiadó
7. Molnár József 1977. A magyar beszédhangok atlasza. Bp., Tankönyvkiadó
8. Szabó Géza 1992. Nyelvjárásaink. Bp., Tankönyvkiadó
9. Wacha Imre 1995. Retorika. Bp., Akadémiai Kiadó
10. Fercsik Erzsébet 1994. Ki szavatol a helyesírás biztonságáért? Bp., Korona Kiadó
11. Kiss Jenő 1995. Társadalom és nyelvhasználat. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó
12. Kontra Miklós (szerk.) 2003. Nyelv és társadalom a rendszerváltás kori Magyarországon. Bp., Osiris Kiadó
13. Máté Jakab 1998. A 20. századi nyelvtudomány történetének főbb elméletei és irányzatai. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó